

Räikkylän kunta
Yrjö Eronen, kunnanjohtaja
puh. 040 105 3001
yrjo.eronen@raakkyla.fi

17.11.2020

Eduskunnan hallintovaliokunta

Lausunto eduskunnan hallintovaliokunnalle esityksestä kuntarakennelain muuttamisesta

Esityksen mukainen kuntarakennelain muutos perusteluineen antaa kunnille vääränlaisen viestin. Kuntaliitokset ja kuntarakenteen tiivistäminen nähdään ainoana ratkaisuna kuntien vahvistamisessa. Mitkään tutkimukset eivät kuitenkaan anna perusteita sille, että kuntaliitoksia tekemällä voitaisiin nostaa tehokkuutta, saada säästöjä ja vireyttää alueiden elinvoimaisuutta. Kokemus on pikemminkin päinvastoin.

Useat tutkimukset viittaavat siihen, että kuntaliitokset vähentävät alueiden vireyttä ja asukkaiden kiinnostusta omaan paikalliseen yhteisöönsä. Yksittäisiä kuntia nimeämättä voidaan esimerkiksi todeta, että kuntaliitos alueilla äänestysprosentti on pääsääntöisesti alhaisempi kuin ennen liitostilannetta. ”Vuonna 2009 voimaan tulleilla kuntaliitoksilla ei ollut vaikutusta kuntien kokonaismenoihin. Sen sijaan liitosten sisällä tapahtui merkittäviä palveluverkon muutoksia sosiaali- ja terveydenhuoltoalojen työpaikkojen siirtyessä pienistä liitoskunnista suuriin.” (VATT 2017). ”Kuntaliitoksilla ei ole ollut hyödyllisiä elinkeinovaikutuksia millään mittarilla mitattuna, selviää Itä-Suomen yliopiston yliopisto-opettajan Niko Vartiaisen tutkimuksesta.” (Itä-Suomen yliopisto).

Vapaaehtoista yhdistymistä kannustavien toimenpiteiden sijaan on kehitettävä kannusteita, jotka lisäävät kuntien vapaaehtoista yhteistyötä ilman hallinnollista byrokratiaa. Lakiesityksen perusteluissa annetaan virheellinen kuva kuntien yhteistoiminnasta. Yhteistoiminta nähdään vai päätösvallan katoamisena ja hallinnollisena taakkana. Kysehan on kuitenkin yhteistoiminnan toteuttamistavasta. Koska käytäntö on teorian paras kriteeri, otan esimerkin. Pohjois-Karjalassa toimii Keski-Karjalan musiikkiopisto. Se toimii seitsemän kunnan alueella ja sitä kautta on pystytty tarjoamaan erittäin korkeatasoinen musiikkikasvatus myös Räikkylän kaltaisessa pienessä kunnassa.

Pyrkimyksenä ei saa olla, että kunnat ajetaan tilanteeseen, jossa ainoana vaihtoehtona on ”vapaaehtoinen” kuntaliitos. Koko maata on kohdeltava tasavertaisesti ja tasa-arvoisesti siten, että myös maaseudulla ja harvaanasutuilla alueilla turvataan toimiva paikallishallinto, joka toteutuu parhaiten kattavan kuntaverkoston pohjalta. Yhdenkään kunnan olemassaolo ei tietenkään ole itseisarvo, vaan kunnat ovat alueensa asukkaita varten, turvaamassa palvelut ja vaikuttamismahdollisuudet.

Mahdollisen sote-uudistuksen jälkeenkin tarvitaan kuntia, pieniäkin. Kuntien merkitys korostuu sote-toiminnan ja -määräysvallan keskittyessä maakuntakeskuksiin. Mitä muuta kuin kuntien kautta voidaan juurruttaa ennaltaehkäisevä hyvinvointityö (liikunta, kulttuuri yms. toiminnot) eri alueille tai kanavoida huolenpito paikallisyhteisöstä, niin fyysisestä kuin henkisestä. Tämä kaikki on lähityötä, jonka toteuttaminen ei onnistu maakuntatasolta.

Jos jostain syystä kuntarakennelain muutosta katsotaan tarvittavan, missään tapauksessa yhdistymisavustuksen saamisen ei tulisi vaikuttaa kuntien peruspalvelujen valtionosuutta vähentävästi, vaan se tulee kattaa nykyisen kuntarahoituksen ulkopuolelta.

RÄÄKKYLÄSSÄ 17.11.2020

Yrjö Eronen
kunnanjohtaja